

Sjálvstýrispolitikkurin

TAD FER IKKI AT BERA TIL HJÁ SJÁLVSTÝRINUM AT KASTA JAVNAÐARMONNUM FYRI, AT TEIR HAVA FORÐA TI AT STANDA VIÐ STEVNU SINA OG FØRA EIN SJÁLVSTÝRISPOLITIK K.
FINGU VALDIÐ TIL SJÁLSTÝRISPOLITIKK, MEN NÝTTU TAD IKKI, OG TI KLOVNAÐI FLOKKURIN OG FØR I SPONUR.

Tá ið sjálvstýrið í 18—20 sat við reimum meirluta á tingi, hevði tað besta høvi at føra ein sjálvstýrispolitikk. Men tað gjørdi tað ikki. Sum monnum kunnugt lirr- aði ikki í ti sjálvstýrisliga sæð.

Tá vóru ikki javnaðarmenn sum skipaður flokkur á tingi.

Tað er einki at ivast í, at sjálvstýrisins eynalysi at handla, tá ið tað sat við máttina, er høvuds- atvoldin til svindringina av flokkinum í mangar sjálvstýrisflokkar. Men tað skal viðgangast, at tað var heldur ikki hett hjá flokkunum, tí innanfyri hann vóru so ymiskar kreftir, harimillum aftrihaldskreftir, sum litið lag legdu í sjálvstýris- høgjónina, um hon kostaði pening, men sum bitu tenn saman fyri at føra aftrihaldspolitik og vera í andstöðu móti teimum, sum vildu ikki bara fáa loyst tey náttúrlu problemini, men eisini fáa framt sosial og fólkalig framtig.

At føra ein tjóðskaparligan politik bara uppá træta um undir- vingsingarnál millum tveir flokkar sum teir einastu, ið vóru uppi í politikki, kundi ikki bera til, tá ið hvørjinn parturin tilsjónalandi hevði hug at taka aðra stöðu enn illviljans stöðuna, ið ikki steyndi at eina loysn av træti til frama fyri kjarnuna í sjálvum spurningini ið er bjarging av tí etiska menn- ingaliga, av tí andaliga í livinum sjálvum hjá menniskjanum. Hetta stríð sjálvstýrisins og sambandsins um málið, tess fyrsta rætt í skúla, í kirkju, sama rætt, sum livið gav tí tíð manna millum komst okkum at leggja soleiðis, at tað minni var ein spurningur um eina málsliga skipan, sum gagnaði fólkinum, tess andaliga og praktiska livi best, men heldur um jarðlegging av hvørjum øðrum, teirri politisku stöðuni hjá hvørjum øðrum, tí har var einki uppskot frammi, sum var so háttað, at ein við tí fekk tað besta fram, uttan at annar flokkur kundi seg at missa tað, ið hann kundi sum vera av avgerandi og fundamentalari virði.

Tá stöðan var henda — og soleiðis lá hon — dugir tað einki hjá gamla sjálvstýrismanni «Tingakrossi» at royna at umbæra sjálvstýrisflokkinn við at briksla Staun- ingi og danska javnaðarflokkinum at vera komin við hazarderum uppskoti um fult sjálvstýri ella stöðstøðuna, serliga er tað skeivt at gera hetta, tá ið stöðan ikki var henda, so státt sum sjálvstýrinum áttið var loyst sum einum demo- kratiskum flokki at koma fram við broytingaruppskotum heldur enn at leggja áðarnar inn og spæla flirín. Spæla flirín kanska fyrst at sleppa frá spurninginum, so sam- bands- og sjálvstýris æviga togan um móðurnálsurningin og tey náttúrlu problemini kundi halda fram og halda allan sannan pól- ikk um sosial, landsuppbyggingar- og vinnulivsmál, burturi. Harvið hevði ein bjargað tí kapitalistiska og stórmannapolitikkunum og lagt allar royndin til ein sannan sos- talistiskan arbeidarpolitikk í leinkju fyri langar tíðir.

JAVNAÐARFLOKKURIN BER YGGJA TJÓÐSKAPARHUG- GJÓN Á LOFT

Javnaðarflokkurin kom uppi poli- tikkinn í 1928 á Føroya lögtingi.

Flokkurin hevði ikki bara tað so- sialistiska málið at gera Føroyar til eitt fólkaheim fyri allar føroy- ingar við sosialum og vinnuligum javnrætti og trygd fyri allar staet- ir í landinum. Men hann hevði eisini tað til endamáls at fáa loyst hina tjóðskaparligu træta á sál- aftrihaldsligum og pedagogiskum og hugspekingarligum grundarlagi.

Javnaðarflokkurin hevði so státt eina heilt yggja tjóðskaparliga stöðu til eina varandi og endiliga loysn av sambandsins og sjálvstýrisins náttúrlu træti. Flokkur- in var so státt alt annað enn tað sama sum sambandsflokkurin og lika so langt burtur frá teirri van- skeplaðu náttúrlu stöðu sjálvstýrisins, ein stöða, sum var komin inná okkum uttanfrá sum ein kypul av seinastu reimingunum av tí millum hugspekingar koll- domdu náttúrlismuni, ið kapital- listarir, stórmenningar og imperia- listarir høvdu helriðið heiminn við ein náttúrlisma, sum bygd uppá hatur og illsinni við hogg og slag móti øðrum tjóðum við eina sjúk- ligari tilbíðing av sinum egna, av sær sjálvum sum tí einasta virðis- Fulla.

MEG UNDRAR

Meg undrar, at sjálvstýrispen- nurn í Tingakrossi skal koma sær at nerta við tann náttúrlu spurn- ingin við briksli móti javnaðar- monnum. Hann mátti vita — og tað veit hann eisini óivað væl — at her stendur sjálvstýrisflokkurin so merkiliga veður.

Lat okkum minnast sjálvstýris- pennin í «Krossi» um, at longu í 1931 setti javnaðar- flokkurin fram uppskot um, at tað føroyska flaggið við kongligari av- gerð skuldi verða góðkent sum Føroya tjóðarflag eisini uttan fyrst sjómarkið, men

at ikki ein einasti sjálvstýris- maður greiddi atkvøðu fyri hesum uppskoti, men tað var so ímóti hes- um uppskoti, at sjálvstýrisflokkurin sýtti Jóhan Kallsoy at vera við til at seta hetta uppskotið fram sam- an við javnaðarmanninum P. M. Dam.

at tað var eftir uppskoti og um- sókn frá P. M. Dam og Louis Za- chariasen í landsnevndini — uttan sambandsmannin og fólkaflakks- mannin í nevndini — til brettska konsulin um at fáa góðkent tað føroyska flaggið sum okkara flagg undir krígunum, at bretar gingu við til at góðtaka okkara flagg at nýta á skipum okkara uttan fyrst sjómarkið.

at tað var eitt av høvudsál- unum í stjórnskipararuppskoti- num, ið var gjørt eftir javnaðar- manna vana- og frælsisbrævi Føroya og Danmarkar millum, at fø- roykska flaggið skuldi verða skrásett sum okkara føroyinga flagg.

Hvat víga sjálvstýrismannsins kost móti javnaðarmanninum í flagg- málinum við hesum veruleikum í huga.

Skammiligt briksl, harra sjálv- stýrismaður.

Ög við málsurninginum liggur tað ikki betri hjá sjálvstýrinum.

Sjálvstýrismaður kann lesa ting- lóðini, og har sær hann,

at javnaðarflokkurin hevði upp- skot um, at eingin skuldi verða

settur við føroyska fólkskúlan ut- an prógv í føroyskum, men tá hendi tað

at eingin sjálvstýrismaður greiddi atkvøðu fyri hesum upp- skoti,

at javnaðarflokkurin setti fram uppskot um at avtaka § 7 í skúla- lógini, ið var samtykt á tingi og á fólkatíngi og ríkisstjórn, og hevði javnaðarflokkurin harvið loyst mál- træta í skúlum okkara og fingið burtur høvudsstríðsevni hjá sjálv- stýrinum og sambandinum,

at javnaðarflokkurin hevði upp- skot um mentunargrunnin, men at tað varð felt av fólkaflakks- monnum og sambandsmonnum, og ikki fyrr enn menn uttan fyrst ting- ið reistu málið av nýggjum og dygdur við tí at stovna grunnin til heidurs fyri Jóanes Patursson, gingu sjálvstýrismenn við — hetta mátti verði eitt sindur foytt at bitíð í seg —

at móðurmálið fekk høvudsrett- in ella sessin, tá ið stjórnskipa- nin varð samtykt, henda stjórns- skipanin, ið sum sagt er ein av- skrift av javnaðarmanna uppskoti til vana- og frælsisbræva dana og føroyinga millum.

Ög hetta bræv, hetta javnaðar- manna valmanifest stavar ikki frá tíðini áftaná heimsbardagan, men varð framsett undir krígunum, í 1943, sum ein úrskurður av javnaðarmanna analysis og metán av møguleikum fyri einari endaliga loysn av politisku træti, ser- ligan av tí politiska spenninginum dana og føroyinga millum.

FOLSK SÖGUSKRIVING

Tá ið nú sjálvstýrispennurn í «Tingakrossi» vil vera við, at javnaðarmenn høvdu hildið við sam- bandspolitikkunum og vóru einki uttan vanligir sambandsmenn, men

Klórast og bífast

Tað gongur sjón fyri søgn, at tað ikki er so vinarligt innanfyri hesa samgongu. Eftir skrivningini at doma, er hon í tvíningum; gl. sjálvstýrið og fólkaflakkin í parti móti tjóðveldinum, og tað tykist mala reiðiliga grovt til tíðir. Tað at so er, kann neyvan nakar undrast yvir, tí tað vóru jú metir menn í tjóðveldinum, sum ikki vildu knýta band saman við Hákinu Djurhuusi sum lögmanni, og hetta er tað, sum spókir aftur og aftur, og verður ringt at sissa burt so leingi samgongan heldur á. Tak t. d. TINGAKROSS nr. 35, ið er á tremur av briksli móti 14. lán- donnum. Sumleiðis dagbl. DAGBLAÐID tekur ikki minni rivliga til og höttir við at slíta samgonguna, um ikki verður hildi uppá við teirri skrivning, ið 14. SEPTEMBER hevur sett sær fyrst at trúta inni lesararnar.

Men Hákin hötti jú eisini við at slíta samgonguna á sinni, tá ið atkvøðast skuldi um at sleppa reið- arunum undan gjald til lánvæn- ingargrunnin uppá 1,5 milj.

Kenna við blaðstjórn á 14. SEP- TEMBER rætt, so fer hann neyvan at lata Knud ella Marius mál- binda seg, og tað er eingin ið met- ur hann fyrst minni mann fyrst tað.

Danmarks bedste
selvbetjente
rindetræk
og trækluge
slag.

PR. VALDEMAR LUTZEN
Tórshavn

sum stöðan var vorðin áftaná heimsbardagan hevði flokkurin einki annað at gera enn ganga við til stjórnskipanina so er tað, sum vit hava prógvað við tí, sum longu er sagt, so skeivt, so fólks- søguskriving sum vera kann.

Men søga sjálvstýrisins er, hevur tað annaðhvørt at tiga ella megu tess menn fara út um sannleikan, um teir ikki skulu merkja seg sum politiskir tvítulingar, (ein saman- blandingur av ramastu og hárðastu konservatismu og dreymurin um ein tjóðskaparligan og framburðs- rikat politik.) Men tann grími konservatívi parturin av tvítuling- unum vann altíð, til flokkurin klövnaði í fleiri greinir, har tann frísinnada við Louis Zachariasen og Kallsoy, Nolsøe, Simonsen og nokrum øðrum kom at verða tann minsta.

DAGBLAÐID og MILJÓNAGRUNNURIN

Her í blaðinum visti ein inn- sendari á ta veldugu kraft, ið 60 miljónagrunnurn kundu koma at geva okkara uppbyggingar- og vinnulivsarbæði. Serliga var vist á voksturevni í grunninum við, at renta og avdráttur av lánun komu aftur í hann til víðari útlán.

Allir menn, ið hava eitt sindur av skili á tølum, vita, at ein út- lánsskapitalur til 5 % p. a. tvífalda- st fyrstu 15—16 árin. Innsend- arin leyp so 45 ár fram í tíðina og kom so til tað, sum hvør 14 ára gamal skúladrøngur kann koma til, at kapitalurin, 60 miljónar, tá hevði havt eitt vakstrarlop: tey fyrstu 15 árin til 120 miljónur, tey næstu 15 árin vóru tær 120 milj. vorðnar til 240 og tey trýðju 15 árin vóru hesar 240 milj. tví- faldaðar og vorðnar til 480 milj. t. v.s. um vit høvdu havt brúk fyri øllum hesum miljónum til láns. Ög hvør kann ivast í tí, tá ið vit hugsa um tær veldugu uppgávur, ið standa fyrst og biðja um at verða loystar?

Eingin uttan turrgeidingarnir í «Dagblaðnum».

Ög, tað harmiliga hendi áfturat úrslitum av hesari spreiging, at eisini innan fyri veljararnar til hesa litla sjálvstýrisgrein var veru- luga ein meirluti, sum av rættum átti at verði eftir hjá teim kon- servatívu greinum. Fólkaflakkin og framburðsflokkunum. Hesin meirluti aftraði seg ikki við at kasta sin besta mann oman, tá ið hannsýtti Louis Zachariasen at koma í landsstýrið, men valdi ein kamofleraðan fólkaflakksmann heldur enn hann.

Ög nú býkur einki eftir av sjálv- stýrinum uttan tann konservatívi parturin, ið ikki er sjálvstýris- longur enn sjálvstýrið stendur sum láturverja fyri teir stóru.

Teir góðu sjálvstýrismenninir eru nú hjá javnaðarflokkinum.

Hjá okkum eru teir vælkomnir.

Tess fyrsti maður rópti uppá háð eftir fyrrv. lögmanni P. M. Dam, tá ið hann legði fram plánn uppá 190 miljónur — eitt tal, sum uppbyggingin longu er farið fram um.

Ög nú rópar hann aftur uppá háð og tekur at briksla, at grunn- urn ikki veitir stundning men lán, sum fføroyingar skulu rinda aftur.

Hygga siggi!

Nú dugir alt einki, um tað ikki er beinleiðis stundningur og gáva!

Hetta er hann, sum ikki hevur spart at sleigia olmuussbriksl eftir javnaðarmonnum.

Tað at tryggja pening til ílegg- ingar tyðir nú einki.

Er tað ikki látturligt: við hvørt at royna at breggia sær av grunn- unum og royna at fáa sær æruna av honum, og so, tá ið hann merk- ir, at tað ikki bert til at fáa fólks- at trúgva hesum, so snarar hann sær á við háð og spott og vann- virðing.

Her tørva ongur kommentarir.

Um tøluni koma at halda er annað mál

TÁ IÐ KNUT WANG nú gjeinumgongur figgarlógina, er tað áhugavert at leggja til merkis, at ein niðurstøða hansara er: at um tøluni á figgarlógini koma at halda er sjálvsagt eitt annað mál.

Til hesa niðurstøðu var einki at sagt, um tað ikki júst var Knut Wang, ið bar hana fram.

Tað er vítligt, at ikki er lett at seta tøl upp á ólavseku 1963, sum skulu nýtast og halda fram til 31. mars 1965 í i hesum tjóðarskeið kann prislagið og lónarlagið broyst- sett rættuliga nógv.

At figgarlógini hjá «sjálvstýris- landsstýrinum» ikki verður nakað undantak í so máta, er neyvan nakar ivi um, sjálvt um menn og bløð hava gjørt stórt at hovástáð burtur úr tí, at nú eru tøluni sett óðrvisl upp enn á figgi- lógunum frammanundan.

Undir seinasta landsstýri hendi hetta sama, at ikki øll tøl hildu figgarlógini at enda. Við hvørt var minni brúkt enn ætlað, og v.ð hvørt var brúkt reiðiliga meir enn sett var á figgarlógina.

Hesi avvík, ið komu fram tá

roknskapurin varð uppgjørdur og sammettur við figgarlógurupp- skotið vóru matur hjá Dagblaðnum so leingi P. M. Dam sat sum lög- maður. Hvørt einasta avvík varð nýtt til grov álup á landsstýrið ella beinari sagt P. M. Dam.

Tað var ikki hessini, blaðið gjørdi burtur úr hesum. Tey vóru ikki einans nýtt at skuldseta lands- stýrið fyrst figgarlógini, men eisini beinleiðis persónagstran.

Vit skulu unna landsstýrinum, at figgarlógir tess koma at halda sum best; men áhugavert er, at Dagblaðið, sum seinastu fyra árin hevur gjørt so nógv burtur úr avvíkunum frá figgarlógunum og endaliga roknskapinum, nú er komið til úrslitið: sjálvsagt er tað eitt annað mál, um tøluni koma at halda!

Haldið SOSIALIN